

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 26 juni 2024

betreft vragen over het overleg met rectoren van de universiteiten over de wetenschappelijke integriteit en onafhankelijkheid

ons kenmerk 175408U

Geachte heer Dijkgraaf,

De leden van de vaste commissies voor Financiën en OCW hebben kennisgenomen van een afschrift van uw brief aan de Tweede Kamer van 21 december 2023 over het overleg met rectoren universiteiten over wetenschappelijke integriteit en onafhankelijkheid.¹ De leden van de fracties van **GroenLinks-PvdA**, mede namens de **VVD**, en **JA21** hebben naar aanleiding hiervan enkele vragen en opmerkingen. De leden van de fracties van de **SP** en **PvdD** sluiten zich aan bij de vragen van de fracties van GroenLinks-PvdA, mede namens de VVD.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en VVD

De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en VVD constateren dat de discussie over het relatief vaak voorkomen van financiering door of medewerknemerschap bij fiscale advieskantoren van hoogleraren fiscaal- en belastingrecht al zeer lange tijd speelt, zoals deze ook speelde bij de behandeling van het Belastingplan 2024. In navolging daarop en op uw brief van 21 december 2023 staan nog enkele vragen open.

Kunt u per Nederlandse universiteit benoemen welk percentage van de hoogleraren fiscaal- en belastingrecht (regulier en bijzonder) geheel onafhankelijk van de commerciële adviessector is? Met andere woorden, waarbij de hoogleraarsstoel niet is gefinancierd vanuit een fiscaal advieskantoor en waarbij tevens de hoogleraar niet voor een deel verbonden is aan een commercieel advieskantoor.

Hoe verhoudt de Nederlandse situatie zich tot andere West-Europese landen met betrekking tot het lage percentage hoogleraren dat onafhankelijk is van de fiscale advieskantoren? Is het percentage hoogleraren fiscaalrecht dat niet gebonden is aan commerciële advieskantoren in Nederland vergelijkbaar met, of hoger dan in andere West-Europese landen? Indien dit hoger is dan in andere West-Europese landen, wat is naar uw oordeel de oorzaak hiervan?

Kunt u aangeven of er ook West-Europese landen zijn waar de eis van onafhankelijkheid (in commerciële zin) als bindende voorwaarde wordt gesteld voor een benoeming tot hoogleraar fiscaalrecht?

¹ Kamerstukken I 2023-2024, 31288, N.

datum XX juni 2024

ons kenmerk 175408U

blad 2

Volgens deze leden is het internationaal gezien gangbaar om een zogeheten 'conflict of interest statement' in te vullen bij deelname aan bijvoorbeeld wetenschappelijke- of overheidsadviescommissies. Vraagt de Nederlandse overheid hoogleraren fiscaal- en belastingrecht en deskundigen uit aanverwante disciplines dit ook in te vullen voordat zij betrokken worden bij de advisering over fiscaal beleid? Als dit niet het geval is, vragen deze leden of u bereid bent dit gebruik te introduceren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie

De leden van de JA21-fractie zien in uw afschrift van de brief aan de Tweede Kamer van 21 december 2023 veel goede bedoelingen, maar vinden de afspraken niet concreet genoeg. Ten aanzien van bijzondere hoogleraren stelt u het volgende: "Het is belangrijk dat deze bijzondere hoogleraren na aanstelling volledig worden ingebed in het kwaliteitssysteem van universiteiten, waaronder de evaluaties van een vakgroep. De rectoren gaan dit samen met UNL verder oppakken." Kunt u toelichten welke concrete stappen worden ondernomen? Hoe ziet dat 'verder oppakken' eruit? Is er een tijdspad afgesproken en zo ja, hoe ziet dit tijdspad eruit?

De antisemitische protesten op Westerse universiteiten houden hoogstwaarschijnlijk verband met de financiering van universiteiten door mogendheden in het Midden-Oosten, aldus deze leden. Er wordt immers, zo stellen zij, met geld uit het Midden-Oosten een cultuuroorlog in het Westen, onder andere tegen Israël alsook tegen Westerse democratieën in het algemeen aangewakkerd. Zowel studenten als docenten blijken bijzonder gevoelig voor die opruiing, zoals onlangs bleek op de Universiteit van Amsterdam.² Heeft u de ernst van de situatie helder en zo ja, wat bent u van plan hieraan te doen?

Als een land als Qatar bereid is om grote sommen geld in het Nederlands hoger onderwijs te steken in ruil voor benoemingen van (Qatar goedgezinde) bijzondere hoogleraren, trekt de minister dan een streep in het zand? Wanneer is de buitenlandse beïnvloeding naar uw oordeel te gortig? Heeft u voldoende middelen tot uw beschikking om paal en perk te stellen aan dergelijke inmenging? Tot slot vragen de leden van de JA21-fractie of de vrees voor giftige buitenlandse inmenging via Nederlandse universiteiten de aandacht heeft van onze veiligheidsdiensten?

De leden van de vaste commissies voor Financiën en OCW zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk 5 september 2024.

Hoogachtend,

W.T. van Ballekom
Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën

² Zie: [Premier Rutte reageert afwijzend op geweld bij acties op UvA \(nos.nl\)](#).